

Aurrezki kutxak

Pribatizatze eta bankarizatze bidean

Espainiako Gobernuak onartu berri duen finantza sistemaren erreformaren ondorioz, aurrezki kutxek –baita Hego Euskal Herrikoek ere– azken mendean izan duten ereduari agur esan diote eta, hemendik aurrera, kutxek, pribatizatuta eta bankarizatuta, banku tradizionalen antza handiagoa izango dute ohiko aurrezki kutxena baino; horrek, besteak beste, ehun urtetik gorako historian gizarte ekintzaren bidez bete duten funtzio soziala arriskuan jartzen du.

DANIEL UDALAITZ

KUTXA

HEGO EUSKAL HERRIAN nahiz Espainiako Estatu osoan azken mendean izan dugun aurrezki kutxen ereduari agur esateko ordua iritsi da. Horixe ondorioztatzen da azken asteotan Espainiako Gobernuak abiatu duen finantza erreformatik. Uztailearen 9an *Aurrezki Kutxen Organo Errektoreen Legea* (AKOEL) erreformatzeko errege lege deketua onartu zuten, euskal lurraldeetan ere legeak ezartzen dituen Espainiako Gobernuak azaldu zuenez “espainiar finantza sistema indartzeko”. Erreforma horrek aurrezki kutxak erabat pribatizatze eta bankarizatze bidea zabaldu du. Horrenbestez, arriskuan jartzen da kutxek ehun urtetik gorako historian bete duten gizarte ekintza ere. Horixe salatu dute sindikatuek eta kontsumitzaile elkarteek, erreformak nagusiki bankuei eta espekulazio interesei onura egiten dietela argudiatuz.

Zenbait aurrezki kutxaren egoera larria da, beren lurraldeetako amarru politikoek kutsatuta daudelako eta beren jardueraren zati handi bat adreiluaren negozioira bideratu dutelako. Horrek, nagusiki, iraultza finantzarioa eragin du. Horrek guztiak kutxa askoren porrot praktikoa ekarri du. Ez,

Euskal aurrezki kutxek, oro har, profesionalki kudeatu dute larrialdi finantzarioa.

ordea, euskal aurrezki kutxena, oro har profesionalki ondo kudeatu baitituzte, horietako batek, BBK-k Cajasur entitate andaluziarra erreskatatzearaino. Gogoan izan Europan bankuei eta kutxei egin zaizkien

kaudimen azterketak nota onez gauditu dituztela EAeko hiru aurrezki kutxek. Dena den, beste euskal kutxak, Nafarroako Kutxak, ez zuen azterketa gauditu, baina dagoeneko indartzeko neurriak

hartu ditu. Eta hala ere, erreforma kutxa guztientzako da.

Lau eredu, edo neurrira egindako lau jantzi

Erreformari esker, kutxek akzioen moduko parte-hartze kuotak –eskubide politikodunak zein gabeak– jaulkitzeko aukera izango dute. Bi kasuetan kuotek ezingo dute kutxen ondasunen %50 gainditu. Hala, aurrezki kutxek kapital pribatua lortzeko erraztasun handiagoa izango dute. Kuotek Burtsan kotizatuko dute eta dibidentuen bidez ordainduko dira, akzioak bezalaxe. Jaulkipenen muga kutxa bakoitzaren ondasunen %50 izango da.

Erreforma kutxentzat lau eredu ezartzen ditu; neurrira egindako lau jantzi. Lehen ereduaren arabera, kutxa izaten jarraitu ahal izango dute, kuota erregimen berria onartuta eta estatutuak gobernu korporatiboaren arauetara egokituta. Bigarren ereduak Babes Sistema Instituzional (BSI) baten barruan sartzeko aukera emango die, hau da, “fusio hotza” deritzona hauta dezakete. “Fusio hotza” onartzen duten kutxek entitate zentral gisa banku bat izango dute, eta kutxek gutxienez banku horren parte-hartzearen %50 izango dute. Burtsan %50 baino gehiago salduz gero, kutxak izateari utziko diote eta fundazio bihurtu beharko dute.

Hirugarren ereduari, kutxa izaten jarraitu ahal izango dute, finantza negozio guztia banku baten eskutan utzita, baina eskumendekoaren akzioen %50ari eutsiz. Gizarte ekintza eta negozio industrialak kutxan geratuko dira. Laugarren ereduari dagokionez, kutxak kutxa izateari uzteko eta fundazio bihurtzeko aukera izango dute, negozioa banku baten eskutan utzita, beti ere banku horren parte-hartzearen %50 baino gutxiago dutenean.

Gizarte ekintza arriskuan

Orain arte aurrezki kutxek etekinen %20 gizarte ekintzetara bideratzen zuten. Legeak gizarte ekintzara gehienez ere mozkinen %50 bidera daitekeela ezartzen du, baina ez dago derrigorrezko gutxienezko ekarpenik. Bankuek, aldiz, mozkinen %50 dibidendutan akziodunen artean banatzen dute. Kutxen gizarte ekintzak lehentasunezko helburu hauek izan ditu: hirugarren adineko egoitzak, haurrentzako udako egoitzak, minusbaliatuentzako arreta, medikuntza zentro espezializatuak, krisian dauden enpresei laguntza eta abar. Horren guztiaren ondorioz, lanpostuak sortzen eta eusten ere lagundu du gizarte ekintzak.

Kutxek gizarte ekintzari egiten dioten ekarpena sektorearen etekinekin batera behera egiten ari da. Hemendik aurrera, bankuen kuotak edo akzioak dituzten kutxek dibidendu horiek ordaindu beharko dituzte eta, gainera, gizarte ekintzaren martxa eraman beharko dute. Egoera berriak indarra kendu diezaioke gizarte ekintzari. Kutxen zuzendaritzaren eta kudeaketa ahalmenaren menpe egongo da hori. Kutxak privatizatzen eta bankarizatzen badira, horien kontrola ez da, orain arte bezala, erakunde publikoen –diputazioen, udalen eta, beraz, alderdi politikoen– eta sindikatuen esku egongo; esku pribatuetan ere egongo dira, akziodun berrien eskuetan. Noski, mozkinak banatzerakoan interes pribatuek eta publikoek talka egin dezakete. Eta, azkenean, kaltea gizarte ekintzarentzat izango da, kutxen ikurrarentzat.

Borondatezko erreforma?

Espainiako gobernuaren arabera, abiatu den finantza erreforma borondatezkoa da. Espainiako gobernuak Ekonomia presidentorde Elena Salgadok dioenez, eredu aldaketari buruzko edozein erabaki hartzeko kontseiluaren eta batzar nagusien bi herenek onartu beharko

**Italian, hasieran, bankuei
negozioaren zati bat
saltzea borondatezkoa zen,
eta azkenean,
derrigorrezko bihurtu zen.
Gaur egun ez dago aurrezki
kutxarik**

dute. Teorian erreforma borondatezkoa da baina, esperientziak dio teoriar borondatezkoa den erreforma, azkenean, derrigorrezko bihurtu

tzen dela. Horixe gogorarazi du berriki Luis Olivás Bancazako zuzendaritzako kideak. Olivasek kutxak aldatzeko eredu italiarraren bertuteak aipatu zituen. Italian, hasieran, bankuei negozioaren zati bat saltzea borondatezkoa zen eta, azkenean, derrigorrezko bihurtu zen. Gaur egun ez dago aurrezki kutxarik herrialde horretan.

Sektorearen despolitizazioa

Kutxen erreforma sektorearen kudeaketaren profesionalizazioa eta despolitizazioa ere berekin dakartza. Erreforma hiru urteko epea ezartzen du hautetsiek –estatuko nahiz autonomietako parlamentariak, zinegotziak, administrazioako goi karguek eta abarrek, sindikatuen ordezkariak salbu– kutxen kudeaketa organoak utz ditzaten. Hala ere, parlamentu autonomikoek izendatuko dituzte ordezkariak, eta ez gobernuak. ■

Babeslea: Gaindegia

Euskal Herria, garapen jasangarriko unitatea
Euskal Herria Europako Batasuneko hego-mendebaldeko nazioa

Eragile ekonomiko eta sozialen sarea
Zatoz zu ere, EGIN ZAITEZ BAZKIDE. www.gaindegia.org

Gaindegia, Euskal Herriko ekonomia eta gizarte garapenerako behategia
gaindegia@gaindegia.org • 943 304 365

Euskal Herria ekonomia eta gizarte garapenerako behategia
Observatoire pour le développement économique et social de Euskal Herria
Observatoire pour le développement économique et social du Pays Basque